

ਡੀ.ਵੀ. ਸਹਿਗਲ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ ਜੇ.ਜੇ.

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1976 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1932

ਅਕਤੂਬਰ 10, 1986

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV) ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ - ਧਾਰਾ 5 (i) ਅਤੇ 11 - ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਆਹ - ਅਜਿਹੇ ਬੇਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ - ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4)

ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਕਰਮੀ, 1983 ਮੈਰਿਜ ਲਾਅ ਜਰਨਲ 314.

(ਓਵਰ-ਸ਼ਾਸਨ)

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 13 ਸਤੰਬਰ, 1976 ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸਬ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ, ਸਿਤੀ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1975 ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ (ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ) ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 5,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ, 119 ਕਨਾਲ 5 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ, ਜਮਾਬੰਦੀ 1966-67, ਕਾਪੀ ਸਾਬਕਾ ਪੀ. 8, ਖੇਵਟ ਨੰ. 891, ਖਤੌਨੀ ਨੰ. 1102, ਆਇਤਕਾਰ ਨੰ. 11, ਖਸਰਾ ਨੰ. 2/(1-4), 3(8-0), 236/17/1 (2-2), 18/2 (2-18), 19/2 (2-18), 22(2-3), 23(7-3), 24(7-11), 25(2-15), 277/7/3(4-3) 8/2(6-18), 13 (8-0), 14/1(4-16), 18(8-0), 23(8-0), 278/1(2-5), 20/1(7-12), 1550(0 -4), ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ) ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਜਸਮੇਲ ਕੌਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਹਰਦਿਆਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਰਿਆੜਪਾਲ ਕੌਰ ਅੱਧੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਆਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

20 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵੀ. ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1986 ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਵੀ. ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 23 ਜਨਵਰੀ 1987 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਾਈ ਪੀ ਗਾਂਧੀ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਨ.ਐਸ.ਗੁਜਰਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀ.ਵੀ. ਸਹਿਗਲ, ਜੇ.

(1) UInscthes ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋ RSAs. 1976 ਦਾ ਨੰਬਰ 2 1932L ਅਤੇ 1977 ਦਾ 411, 1977 ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: -

"ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? "

ਉਪਰੋਕਤ ਰੀਇਰੇਂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਮੇਲ ਕੌਰ ਦਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ, ਜੋ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪਤਨੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਸਮੇਲ ਕੌਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੂਸਰੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਡੀ.ਵੀ. ਸਹਿਗਲ, ਜੇ.)

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਹ ਜਸਮੇਲ ਕੌਰ ਜਾਂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤੀਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ। ਕਰਮੀ (1)। ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਬਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (21, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ

ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ।

(2) 1Act ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (i) ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਬੇਕਾਰ ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਵਿਆਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਰੱਦ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 12, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਹ bv ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11, ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ: -

"11. ਵਿਆਹ ਵਿਆਹ — ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਹ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਹ ਧਾਰਾ (i), (iv) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5 ਦੇ) ਅਤੇ (v)।

- (1) 1983 MLJ 314.
- (2) ਏਆਈਆਰ 1984 ਸਾਰੇ. 147.

"ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ" ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੁਲਸਨ ਦੇਵੀ (3) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੂਜੇ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ: -

"ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਮਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਟਰੀਮੋ ਨਿਆਲ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ (ਅਤੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ) ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਰੱਦੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਯੋਗ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਧਿਰ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ) ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਬੇਕਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਨਿਕਮੇ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ bv ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ੋਖਮ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜਨਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਜੀਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਵਿਆਹ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1972 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 305

ਠਾਕਰਦਵਾਰਾ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਮੂਰਤੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
, ਤਾਲਾਬ ਨੌਰੰਗ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
(ਸ, ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ.)

ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਲੇਰੇਟਰੀ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਉਲਝਾਓ।

(3) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਸੇ ਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ. ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹੀ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

(4) ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਐਮਟੀਆਰਟੀਟੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਠਾਕਰਦਵਾਰਾ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ, ਤਾਲਾਬ ਨੌਰੰਗ ਰਾਏ, -
ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰੀ।

1986 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 2806

17 ਫਰਵਰੀ 1987

18941 ਦਾ I— ਧਾਰਾ 9, 18 ਅਤੇ 30— ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ (V ਦਾ 1908)—
ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 10 — ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ — ਵਿਅਕਤੀ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ
ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ
ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ
ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ